

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 luna 2 cor.

Vrili de Duminecă pe an
— 4 coroane.

Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Popor mare

(R) La 18 Ianuarie s'au implinit două sute de ani de când în Königsberg electorul Brandenburgului s'a încoronat de rege al Prusiei sub numele de Frederich al III. Tot la 18 Ianuarie, în anul 1871, poporul german a încoronat de împărat al Germaniei pe Wilhelm I.

Nainte cu două sute de ani Prusia era o țeară de 110.840 kilometri pătrați, cu 1 milion și jumătate locuitori; azi Prusia are 348.437 kilometri pătrați și 32 milioane locuitori.

Este cea mai sublimă epopee istorical cum dintr'o țerișoară mică dinastia de Hohenzollern a făcut un regat și în urmă a imperiu puternic. Incepând cu marele elector de Brandenburg, Frederich al III, întemeietorul puternicel dinastii, urmând cu Frederich cel mare și terminând cu Wilhelm I, întreaga istorie a Prusiei este o serie de evenimente mari, războaie crunte, cu un cuvânt lupte aproape supraomenești.

Cu câtă vitejie și mai ales cu câtă îndărătnicie au luptat Prusienii, se poate judeca mai ales din următoarele: Sub Frederich cel mare, deci după două generații dela întemeierea sa, regatul prusian bate (1740—1786) pe Austria cea puternică și știe să reziste țarevnei Caterina II. Sub urmașii marelui rege, Frederic Wilhelm II și III-lea, urmează decadența, așa că după luptele dela Jena și Auerstädt, regele fuge la Königsberg și ministerul său jură credința lui Napoleon, după ce prin pacea dela Tilsit (9 Iulie 1807) perde jumătate din teritorul și locuitorii săi. La 1859 și 1866, apoi la 1871, Prusienii repară iusă toate perderile și decretează imperiul chiar în palatul somptuos dela Versailles, având la picioarele lor națiunea care înainte cu jumătate secol spriase lumea.

Un progres, ca în poveste.

Cu drept cuvânt deci imperiul german a serbat zilele acestea jubileul întemeierii regatului și imperiului german, ear Wilhelm II s'a adresat poporului și armatei sale pe un ton de mândrie care într'adevăr îl prinde de minune pe suveranul plin de energie al unui popor tip al energiei.

Ceea-ce caractersează pe poporul german, este stăruința, energia. Nu e în Europa popor care să-și semene în privința asta. Numai așa se explică avântul său demn de admirat... Nainte cu două sute de ani Prusia era o țeară săracă și aproape stearpă. Războaiele multe și îndeosebi mizeriile ce vin pe urmele războaielor, făcuse ea în capitală oamenii să fie amenințați a muri de foame, căci jur împrejur, la depărtări mari, nu erau sate, ci pustiu nisipos ori păduri nepătrunse. Azi, în giurul Prusiei s'a încheat o împărăție mare, care, mai ales sub Bismarck, a dus politica Europei și actualul împărat continuă d'asemeni să joace rol de frunte în lume, du-

când stindardul său până în răsăritul Asiei. În privința științei și artelor este de model, ear' cât privește industria și comerțul, din neobservată în lume, cum era înainte numai cu 30—40 ani, și-a eluptat locul al doilea chiar și pe mare.

Eată la ce s'a ajuns prin încredere în forțele proprii, prin muncă bine cumpănită, prin credința în Dumnezeu și în împărat. Nicăiri, la alt popor, par'că dinastia nu este atât de strâns legată cu întemeierea statului, ca în Germania și încrederea ce poporul german a avut-o întotdeauna în capul statului, și cu deosebire legătura dintre tron și oștire, a fost și este în Germania cea mai desăvârșită garanție a dezvoltării acestui stat. „Lumea — a zis cu ocazia jubileului împăratul Germaniei — nu stă mai sigură pe umerii Atlasului decât Prusia pe umerii oștirii“...

Ear' cât de mult ține actualul rege prusian și împărat german să întărească încă legăturile dintre tron și armată, rezultă și din faptul, că mai zilele trecute s'a dus cu cincă fi ai sei la înmormântarea unui mareșal, și în semn de doliu a dat ordin ca pe palatul său drapelul să fie coborât până la jumătatea înălțimei obișnuite. A făcut d'asemeni senzație în lume când cu plecarea trupelor în China, ținând soldaților nu numai discursuri însuflețitoare, dar' într'o zi de sârbătoare chiar pe bordul unui vas de război, de pe amvon, a predicat soldaților.

Fără îndoială, că jubileul unei asemenea împărății, condusă de un domnitor cu atâtea mari calități și rezimându-se pe o armată atât de glorioasă, este o serbare care interesează nu numai pe popoarele de ginta germană, ci este un eveniment european. Pe noi cele ce se petrec în Germania ne interesează din două puncte de vedere: Germania este aliata monarchiei noastre, ear' pe tronul României domnește unul dintre cei mai iluștri membri ai familiei de Hohenzollern. Prin regele Carol și marele bărbat de stat Ioan Brătianu România s'a aliat politicii preconisate de Germania. Cum pe d'oparte neamul românesc întreg este interesat la politica României, ear' pe de altă parte ca supuși credincioși Monarchului nostru, negreșit că urmărim cu interes și simpatie tot ce se petrece în Germania. Cât despre jubileul recent, el reamintește fapte din cari pot învăța chiar și popoare mari. Cu atât mai multe putem să învățăm noi, un popor mai mic și mai tinăr.

În giurul triplei alianțe balcanice. În legătură cu alianța svonită între România și Turcia, mai aflăm—serie „Ap. Naț.“— că ambasadorul Turciei la București, E. S. Kyazim-bei a comunicat M. S. Sultanului dorința exprimată de Regele Carol, ca guvernul românesc să dea Turciei tot concursul în privința uneltirilor bulgărești. Indată ce Sultanul a aflat despre gentileța aceasta a Regelui Carol, s'a grăbit să comunice guvernului românesc mulțumirile sale adăugând, că nu dă atâtea importanță uneltirilor și laudelor bulgărești despre o apropiată

războală în Macedonia, mai cu seamă din momentul în care a primit dovezi și declarațiuni de amicitie din partea monarchilor celor două state vecine, România și Grecia.

Din declarațiunea aceasta a M. S. Sultanului, se vede că nu numai între România și Turcia a intervenit o comună înțelegere, dar' și între aceste două state și Grecia în ceea-ce privește ne-orinduelile din Macedonia. Deci, dacă telegramele din urmă au comentat în diferite feluri triplele alianțe din Balcani, au avut cunoștința în ceea-ce privește pe Turcia, România și Grecia, de declarațiunea aceasta a Sultanului, care nu are obiceiul de a face fum fără foc, mai cu seamă de chestiuni atât de serioase.

Crisa dela Brașov rezolvată!

Toată România va afla cu plăcere, că Venerabilul Consistor' archidiececan în afacerea Onișiu a anulat toate conclusele Eforiei (Compania Voia) și a delegațiunilor școlare din Brașov, demisia d-lui Onișiu nu a primit e, ci l'a invitat să-și ocupe locul.

Companiei terorizatoare a „trocarilor“ s'a aplicat palma ce a meritat o.

Rezultatele recensământului.

(S) Recensământul populațiunii s'a terminat și rezultatul lui este constatarea unui spor al populațiunii față cu datele statistice rezultate din recensământul de acum 10 ani.

Pe cât de natural e acest rezultat însă, pe atât de îngrijitor se presintă împrejurările concomitante ale lui. Căci s'a constatat, că pe când numărul sufletelor a crescut, pe atunci forța de productivitate și bogăția nu a mers paralel cu acest spor, ci din contră, a rămas mult în urmă.

Ziarul *Hazánk* ocupându-se de această chestiune, face dureroase constatări, cari în special ating orașele și dezvoltarea lor.

Este o lege statistică, că populațiunea dela țară curge spre oraș, înmulțind și ridicând forța orașului. În țara noastră însă nu elementul ce se ridică din populațiunea dela țară, elementul așa zicând întărit, „burghezificat“, a năvălit la oraș, ci nevoișii lipsiți de avere și de muncă. Această incursiune la oraș a fost ușurată și a devenit în parte ademenitoare, prin centralizarea comunicației drumului de fer pentru Budapesta în special, a cărei splendoare și bogăție aparentă a adus cu sine — atâtea ruină și atâtea... foame, cum am mai avut ocazia să indigetăm în ziarul nostru.

Prin concentrarea întregel circulații, ca să zicem așa, la Budapesta, orașele de provincie se ved părăsite; întocmirile și sforțările lor pe terenul muncii, industriei și comerțului, se ved stângenite, paralizate chiar, de comerțul, etc. din Budapesta. Clasa productivă slăbește, scade în provincie, ear în Budapesta se înmulțesc brațele de muncă, ce nu pot ajunge să fie aplicate.

Printr'aceasta orașele de provincie scad în bogăție, ear Budapesta nu e în stare să satisfacă pe cei ce caută

muncă, nici să mulțumească prin furnisările sale cerințele din provincie.

Se naște deci greaua situație: într'o parte săracie, într'alta sporul de proletariat. Ear cauzele economice, natural că influențează asupra mișcării populațiunii.

Mai adăugând la aceasta flagelul emigrării, — și eată tabloul trist ce a creat politica economică a guvernelor șoviniste.

Burghesia, e adevărata putere a orașelor; guvernele blagoslovitei noastre fără însă, caută să o înlocuiască prin crearea unei clase sociale de budgetivori, de funcționari; pierde însă din vedere, că o astfel de clasă pe departe de a compensa forțele productive pierdute; din contră ea îmbrățișează, ajută și e ajutată în ibrida sa existență de viitorii „maghiari“, de marea masă a imigranților perciu-nați, cari apoi eludează planurile de concentrare politico-economică șoviniste, punând mâna pe bogățiile orașelor, cum și pe proprietățile rurale rămase în părăginire, formând astfel clasa mijlocie, clasa bogată: stratul jidovesc!

Eată unde duce șovinismul maghiar, eată cum se închină, se dă peșcheș jidanilor bogăția țării.

Eată „sporul“ populației! Pe această cale urmând guvernanții noștri nu o Ungarie „maghiară“ vor crea — visul utopist — ci o Ungarie ovreiască.

UNGARIA — STAT ASIATIC.

Le place mult Maghiarilor a se mândri înaintea lumii cu „constituția“ lor și adese-ori îi vedem comparându-se ei înșiși în privința aceasta de-a dreptul cu — *Englătara*. Nici nu se mai gândesc în îngâmfarea lor, cât de sdrăbitor îi dau de gol și faptele și cruda realitate.

În ședința de Mercuri, 16 I. c. n., a Dietei, deputatul ugronist *Holló Lajos* a adus pe tapet chestia reformei parlamentare și în lunga sa vorbire, eată, între altele, ce-a ținut să spună numitul orator în marele sfat al patrioților despre întocmirile lor constituționale:

„La noi — a zis el — e trebuința de o mare și generală reformă parlamentară. Influența oficială a puterii statului trebuie nimicată; trebuie statorite liste electorale unitare pentru alegerile parlamentare, municipale și comunale. Trebuie isgonită puterea mijloacelor materiale, să se introducă votarea după comune. Legea engleză nu permite, ca alegătorul să fie silit a face o cale mai lungă de trei miluri pentru ca să-și exercite dreptul său de votare. Francezul nu suferă, ca alegătorul să fie scos din comuna sa și ca votarea să decurgă și în timp de noapte. Se produce o întregă castă de oameni, care vrea să-și tragă folos din valorarea vieții politice. Pentru rezolvarea acestei chestii nu e îndestulitoare regularea incompatibilității. Autoritatea parlamentului trebuie ferită de rău, ca singuraticie instituite de bani și întreprinderi să stea la pândă după deputați: pe care adevărat să-l poată atrage în cercul intereselor proprii.

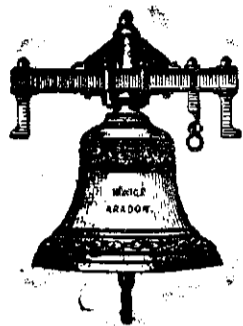
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiși clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

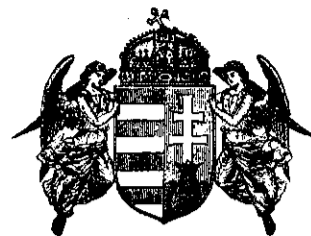
Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învârti și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

543 2—52

Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

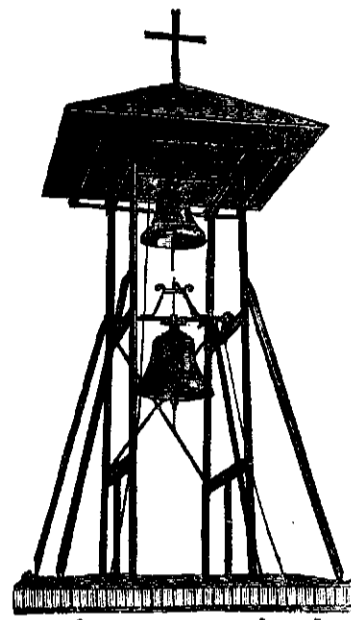

Turnătorie de clopote și de metal

[a lui

Antoniou Novotny

in Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noi, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiuștări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, în data ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomandă

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intens, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechi, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechi. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiuștarea clopotelor vechi cu adiuștare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimite la cerere grătuut și franco.

505 17—

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuiculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative.	—	1.—
3.) „Lupta pentru drept“ de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
6.) „Principiile politice“, după Dr. T. de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culesse din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov.	—	2.50
8.) „Războiul pentru neatârnată“ de George Coșbuc.	—	1.20
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția	—	1.—
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.—
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3.80
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1.80
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1.50
15.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1.20
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe patru voci — de Nicolae Ștefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Duminici și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 3 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.